

28 november 1766 is de gouverneur toegestaan om de schipper van ieder Cerams vaarttuig dat daar wordt aangetroffen, als balling weg te zenden, als er enige verdenking was, al zou het slechts naar het zeggen van één persoon zijn. Wat justitiële zaken aangaat mogen crediteuren debiteuren gijzelen, [fol. 739] maar wel conform de resolutie van 24 juni 1763 en met een extract aan de Raad van Justitie. Op het bericht van de advocaat-fiscaal is de beul Hermannus de Jong in de zaak tegen hem op 8 december 1766 naar Rosingain gestuurd om conform het vonnis daar zonder loon openbare werken te verrichten. De predikanten Si-brandus Abrahami en Noach Tileman Schenk wilden de kerken en scholen rondom Ceram niet inspecteren. Gouverneur en Raad moesten zich er zelfs mee bezighouden en droegen deze taak op 26 oktober 1765 [fol. 740] aan Schenk op. De Hoge Regering verwacht dat de predikanten, die de ware godsdienst aan heidenen en moslims dienen te onderwijzen, voortaan niet meer afkerig zullen zijn zulke taken op zich te nemen. Dominee Lorjere hield zijn proefpreek in verstaanbaar Maleis en krijgt nu een douceur van f 500,- per jaar. Men verwacht dat de predikanten de catechisatie en het jaarlijkse examen zelf zullen verzorgen en niet meer aan leermeesters zullen overlaten. [fol. 741] Ingenieur Hans Henrik van Wagner, die vooreerst nog in Ambon zal blijven, zond plannen en profielen van de vestingwerken met een toelichting, die voor onderzoek aan de majoor van de artillerie en ingenieur Claudius Antoni van Luepken zijn gegeven. Zijn verslag is op 27 november 1766 behandeld. Men verwijst naar desbetreffende resolutie, waarvan een afschrift naar Ambon is gezonden. De uitgaven van Ambon bedroegen f 254.751, wat f 200.337 meer is dan de inkomsten. Er is aangedrongen op grote zuinigheid. [fol. 742] Gouverneur Willem Fockens is met behoud van rang, maar met opgeschorte gagie, naar Batavia opgeroepen en als zijn opvolger is de huidige gouverneur van Ternate Henrik Breton benoemd. Borgen voor dienaren die gelden hebben beheerd, moeten zich voor vier jaar verbinden. Als zij van hun borgtocht afzien, dan moeten er twee anderen gesteld worden. Willen ze echter in plaats van een borgstelling enig geld in de kas storten, dan kan het bestuur die som zonder enig agio overmaken. [fol. 743] Het bestuur heeft terecht de geweren die het aan de hoofden van de kantoren die specerijen leveren, te leen had gegeven, teruggevorderd, daar er aan dit bezit wel eens nadeel voor de Compagnie zou kunnen kleven. De maatregelen tegen afpersing zijn ook goedgekeurd en bij herhaling is het bestuur aanbevolen de statuten daarover van 28 februari 1693 en 21 februari 1707 na te leven. Het bevel naar Manipa en Sawai om, mochten de gezanten van de koning van Batjan zich op de kust van Ceram vertonen, hen op te pakken en naar Batavia te sturen, moet beslist worden uitgevoerd. Ze mogen daarheen niet varen.

BANDA

[fol. 744] In de generale missive van 21 oktober 1766 werd reeds melding gemaakt van het verongelukken van de Giessenburg in de Straat van Buton. Naast de opgave in die brief van de lading van de teruggekeerde schepen Voorland en Standvastigheid brachten die nog mee: 693.837 lb diverse nootmuskaat, 100.045 lb foelie, 250 lb marmelade, 1000 gekonfijte noten, 22 lb notenolie, 1747 parelmoer schelpen, 5 lb kareet of schildpadhoorn, 5 kakatoes en 3 parkietjes, samen t.w.v. f 90.076. Tevens stond in die brief welke schepen naar Banda gezonden zouden worden. De Erfprins kwam evenwel nog niet uit Nederland aan [fol. 745] en de Oosthuizen had een grotere reparatie nodig dan verwacht. Daarom is op 20 november en 9 december 1766 besloten om de Huis te Bijweg en Vrouwe Cornelia Hillegonda te sturen. Het eerste schip moet uit Celebes 200 last rijst meenemen, die daar volgens een brief uit Makassar gereed ligt, en het tweede uit Java's Oostkust, samen met de Bosschenhove of met De Drie Papegaaien, 600 last rijst. Men vertrouwt dat het laatste schip met 400 last rijst uit Surabaya reeds op weg is naar Banda. Zo gaat er in totaal 1200 last rijst naar het door rampen bezochte Banda. Het bestuur te Makassar is opgedragen om, als dat zonder bezwaar mogelijk is, nog 50.000 lb padi, of rijst in de bolster, te sturen. [fol. 746] Naar Semarang is geschreven om van Java's Oostkust nog 50 hoornbeesten mee te geven. Met de genoemde schepen, die al vertrokken zijn, is uit Batavia verzonden)